

WOOLARD, Kathryn A. (2016).

Singular and plural: Ideologies of linguistic authority in 21st century Catalonia.

Nova York: Oxford University Press. 365 p.

L'últim llibre de Kathryn A. Woolard es publica en un moment en què Catalunya és focus d'atenció internacional pels esdeveniments polítics, socials i lingüístics en els quals està immersa. Potser per donar resposta a aquest interès, Woolard ha concebut *Singular and plural. Ideologies of linguistic authority in 21st century Catalonia* com una obra adreçada especialment a una audiència no catalana, tal com especifica al prefaci. No obstant això, un cop ens endinsem en la lectura, se'ns fa evident que es tracta d'una publicació imprescindible per a tota persona —catalana o no— amb interès a intentar comprendre els canvis profunds que ha experimentat el nostre panorama sociolingüístic en les darreres dècades, en un nou paradigma marcat per la globalització, els canvis demogràfics i els efectes de les polítiques de revitalització lingüística.

Al volum es plantegen qüestions de tanta transcendència com què significa parlar català, o no parlar-lo, i per part de qui, a la Catalunya d'avui; com ha evolucionat la relació entre llengua i identitat, i de quines maneres es pot articular aquesta relació en el marc demogràfic i sociolingüístic del segle XXI. Woolard aborda aquestes qüestions tant des de la perspectiva personal/individual dels informants, com des de la perspectiva política/col·lectiva. Així, aporta una anàlisi profunda sobre qui són els parlants, com es mouen en l'entorn sociolingüístic, i de quina manera, en paral·lel, en condicionen l'evolució. En conjunt, una aportació essencial que dona compte de canvis fonamentals en la relació entre llengua, individu i societat, i que contribueix a nodrir una recerca qualitativa més necessària que mai en sociolingüística catalana.

En la secció sobre convencions terminològiques, Woolard problematitza termes tan habituals com *catalanoparlant* i *castellanoparlant*, i remarca que són denominacions usades per a fer referència a categoritzacions socials, més que no pas com a descriptors lingüístics —tots els *catalanoparlants* parlen també castellà i molts *castellanoparlants* parlen també català. Aportacions com aquestes fomenten la reflexió sobre com es construeixen els conceptes que circulen en ciències socials i, concretament, en la sociolingüística.

A la introducció (capítol 1), l'autora comença preguntant-se què és el que fa que una llengua desprengui autoritat —legitimitat— als ulls i a les orelles d'una comunitat. Recorda que per a comprendre les dinàmiques que condicionen aquestes percepcions en contextos en què hi ha més d'una llengua en joc, cal considerar el context de relacions de poder en què té lloc el conflicte —i encara més quan s'hi imbriquen as-

pectes relacionats amb classe social i grup etnocultural. És a partir d'aquestes relacions que es construeixen els significats socials que té el fet d'utilitzar una o altra llengua. En aquest sentit, a fi de guiar el lector poc familiaritzat amb el context català, Woolard repassa els esdeveniments que han portat a la situació demolingüística i sociopolítica de la Catalunya actual.

Ja entrant en els tres grans blocs de contingut, al primer bloc l'autora ens situa sobre el concepte d'autoritat lingüística en relació amb les ideologies i les nocions d'autenticitat, anonimitat i naturalisme sociolingüístic (capítol 2), i analitza com es concreten aquestes dinàmiques en el cas de Catalunya (capítol 3). Explica que, a grans trets, un enfocament des de l'autenticitat dona valor a una llengua a partir del seu lligam amb una comunitat determinada, mentre que l'esfera de l'anonimitat és la de les llengües amb una funció comunicativa, aparentment neutra, pròpia dels idiomes usats de manera universal en el seu territori.

Partint del concepte de naturalisme sociolingüístic de John E. Joseph (2000), l'autora destaca que els dos marcs ideològics prenen una determinada forma lingüística com a font d'autoritat perquè representa la forma *natural* d'expressió d'un estat de la vida social en el món, (suposadament) no mediat pel resultat de la intervenció humana. Convé aclarir que Woolard no presenta *autenticitat* i *anonimitat* com a conceptes excloents, sinó que el que és rellevant és el joc entre tots dos, i com es relacionen amb les nocions d'autoritat lingüística i naturalisme sociolingüístic. Al capítol 3, concreta el paper que juguen aquests conceptes en el marc català i ho il·lustra amb exemples de les línies de discurs presents en materials de la Plataforma per la Llengua, en la campanya «Dóna corda al català» de la Generalitat de Catalunya i en la publicitat electoral de Ciutadans quan aquest partit es va presentar per primer cop a les eleccions al Parlament.

És també en aquest primer bloc que Woolard comença a exposar el seu argumentari sobre la pèrdua de rellevància de l'autenticitat com a font d'autoritat per a la llengua catalana. L'autora fa notar que el valor de l'autenticitat pot ser limitador a l'hora d'estendre el català entre la població d'orígens no catalans: pensem, sense anar més lluny, en qüestions relacionades amb la (no) genuïnitat d'algunes característiques d'una variant com el *xava*, o en la pèrdua de recurrència del concepte de *llengua pròpia*. Paral·lelament, destaca que entre els objectius de les polítiques de revitalització hi havia el de transformar el català en una llengua més anònima, no lligada exclusivament a un determinat grup —el dels nadius. En aquesta conjuntura, l'autora apunta, fent referència a autors com Coupland (2003) o Castells (2004), que l'autenticitat no necessàriament ha d'anar lligada als orígens, sinó a les perspectives de futur. Aquest és un dels aspectes fonamentals del canvi de marc sociolingüístic que Woolard explora àmpliament al llarg de *Singular and plural*.

Al segon bloc s'aprofundeix en l'anàlisi del canvi de discursos públics respecte a la llengua a partir de tres casos que van ser, d'alguna manera, motiu de controvèrsia: el català de l'expresident José Montilla i les paròdies que se'n van fer per diversos mitjans (capítol 4), el pregó en castellà d'Elvira Lindo a la Mercè 2006 (capítol 5) i la presència de la literatura catalana com a cultura convidada a la Fira del Llibre de

Frankfurt de l'any 2007 (capítol 6). Com la mateixa Woolard apunta en el capítol introductori, és precisament en moments de conflicte quan les ideologies subjacents emergeixen. Al capítol 4, s'analitza com es va mobilitzar el concepte d'autenticitat a l'hora de valorar la producció lingüística d'una figura simbòlicament tan important com el president de la Generalitat, de manera que porta a reflexionar sobre la violència simbòlica de la qual poden ser objecte els nous parlants. Al capítol 5, Woolard examina com, sota el pretext de la llengua del pregó d'Elvira Lindo, el concepte de cosmopolitisme es va mobilitzar des de diferents perspectives en funció dels interessos de les diverses parts. Finalment, el capítol 6, dedicat a la Fira de Frankfurt, és especialment valuós per les aportacions de Woolard sobre com la cultura catalana es va intentar posicionar com a marca en el mercat global —el títol de la conclusió del capítol, *Branding like a state*, és del tot revelador— i sobre la contraposició del concepte *singular* al de *pròpia* per a fer referència a la llengua i la cultura catalanes.

A la tercera part del llibre (capítols 7 i 8) es passa de l'esfera i els discursos públics a l'esfera i els discursos individuals, en què el canvi d'esquemes respecte a temps precedents es fa del tot evident. És en aquest últim bloc quan pren tot el valor la recerca longitudinal que desenvolupa l'autora, que posa de manifest que els estudis sociolingüístics conduïts en etapes anteriors poden ser d'allò més útils a l'hora d'informar la recerca actual. Al capítol 7, Woolard estudia els discursos sobre llengües de diferents generacions d'alumnes de l'institut en què va començar a fer treball de camp a Catalunya, durant la dècada dels vuitanta, mentre que al capítol 8 segueix les trajectòries d'alguns dels seus primers informants. A partir de les dades recollides, l'autora explora, entre altres elements, el desdibuixament de les categories catalans/castellans, el manteniment del prestigi del català —paral·lel als canvis pel que fa al prestigi de les diverses varietats sociolectals—, la importància dels canvis de circumstàncies personals —concretats en els conceptes de mudes i cronòtops— i, en definitiva, el fet que els usos lingüístics cada cop depenen menys dels orígens i més de tries i estils personals, que poden anar canviant a mesura que la persona va madurant i el projecte de vida i les identitats socials van agafant forma.

Finalment, a la conclusió Woolard es referma en la tesi que l'autoritat lingüística del català ja no es basa primordialment en la ideologia de l'autenticitat, que s'havia concretat en nocions com la de *llengua pròpia* en els anys del retorn a l'autonomia política, i resumeix com al llarg del llibre ha intentat explorar el desenvolupament d'alternatives en el marc actual.

Singular and plural és una contribució cabdal per a establir unes bases fermes —amb un bon nombre de fils per estirar— a fi de continuar fent recerca qualitativa sobre les relacions entre llengua i identitat a Catalunya. Entre els fils per estirar, hi trobem, a tall d'exemple, l'aprofundiment en aspectes com ara el paper de les persones nascudes fora de l'Estat espanyol o les diferències de classe social en l'accés al capital lingüístic. Es tracta, doncs, d'una lectura del tot indispensable no solament per a sociolingüistes, sinó també per a qualsevol persona —provinent de l'acadèmia, de les

institucions o de la societat civil— que vulgui parlar amb coneixement de causa sobre les llengües a la Catalunya actual.

Marina MASSAGUER COMES
Universitat Oberta de Catalunya

BIBLIOGRAFIA DE REFERÈNCIA

- CASTELLS, M. (2004). *The power of identity*. 2a ed. Malden, Mass.: Blackwell.
- COUPLAND, N. (2003). «Sociolinguistic authenticities». *Journal of Sociolinguistics*, vol. 7, núm. 3, p. 417-431.
- JOSEPH, J. E. (2000). *Limiting the arbitrary: Linguistic naturalism and its opposites in Plato's Cratylus and modern theories of language*. Amsterdam; Filadèlfia: John Benjamins.